

Undervisningsopplegg til *Elggutten*

Aleksander K. Brown og Andreas K. Iversen (ill.), Omnipax 2025

DETTE undervisningsopplegget til *Elggutten* er en del av **Stjerneboka**, Stiftelsen LESE sitt høytlesingsprosjekt for elever på 3. og 4. trinn. Opplegget er delt inn i tre faser: **før**, **underveis** og **etter**. Inndelingen er ment som en støtte til planlegging og gjennomføring av høytlesingen. Samtidig understreker vi at opplegget er et forslag og at dere står fritt til å tilpasse innhold, aktiviteter og lesestopp til elevgruppa deres.

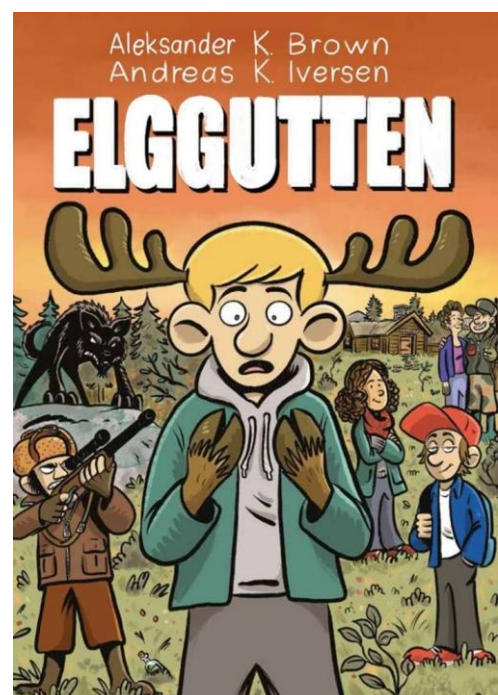
FØR-fasen har til hensikt å hjelpe elevene med å etablere en forforståelse av teksten. I før-fasen til *Elggutten* går det eksempelvis an å snakke om tittel, omslag, baksidetekst og sentrale temaer i boka — som elger, vennskap, spenning, forandringer og det å passe inn. På den måten kan elevene hente frem relevant bakgrunnskunnskap og danne seg forestillinger om hva boka kan handle om. Slike samtaler kan også bidra til å vekke nysgjerrighet og engasjement før lesingen begynner, samtidig som elevene får anledning til å stille spørsmål og formulere forventninger til teksten.

UNDERVEIS-fasen er den delen av opplegget som foregår mens dere leser teksten. *Elggutten* består av 25 kapitler med illustrasjoner, og egner seg godt til høytlesing.

Vi anbefaler at dere legger inn noen stopp underveis for å støtte elevenes forståelse og interesse. Da kan dere modellere leseprosessen ved hjelp av tenke høyt-kommentarer, snakke om illustrasjonene, bidra med bakgrunnskunnskap, undersøke ord og uttrykk og gi elevene anledning til å tenke, snakke, skrive og tegne med utgangspunkt i det dere har lest. Det kan eksempelvis være når dere møter viktige eller vanskelige ord; det kan være steder der du fornemmer at elevene er usikre på innholdet og kan ha glede av en oppsummering eller anledning til å reflektere sammen; det kan også være sentrale steder som egner seg spesielt godt til å snakke om hvordan teksten skaper bilder eller sier ting mellom linjene.

I de andre oppleggene i *Stjerneboka* har vi lagt opp til tenke høyt-kommentarer, setningsstartere og litterære samtaler. I arbeidet med *Elggutten* inviterer vi i litt større grad elevene til å velge hvilke setningsstartere de ønsker å bruke, hvilke spørsmål de ønsker å diskutere og hvilke tolkninger de ønsker å utforske. Boka inviterer dessuten til forutsigelser/prediksjon, humor, spenning og kreative aktiviteter, og disse elementene kan gjerne få god plass i arbeidet underveis.

ETTER-fasen passer når boka er ferdiglest. Her kan elevene få anledning til å se tilbake på teksten som helhet, diskutere personer, hendelser og temaer, sammenligne boka med andre bøker eller filmer dere kjenner eller knytte den til egne erfaringer og kunnskaper. Etter-fasen er også et naturlig tidspunkt for å samle opp på hvordan elevene har opplevd boka. Vi ønsker å

få vite hva dere synes om boka og håper derfor dere vil snakke om dette når dere er ferdig med lesingen:

- Hva likte dere?
- Hva likte dere mindre godt?
- Hvilke personer, hendelser eller temaer gjorde størst inntrykk?
- Hvilke spørsmål sitter dere fortsatt igjen med?

Vi oppfordrer til at elevene får begrunne synspunktene sine og vise til konkrete deler av teksten når de diskuterer. Bruk gjerne «Streken» (se nederst i denne veiledningen) til å konkretisere hvem som likte boka, hvem som mislikte boka - og ikke minst - til å få frem ulike begrunnelser for *hvorfor*. På den måten får elevene anledning til å utvikle både leseforståelse, bevissthet om egne leseopplevelser og støtte til å snakke om litteratur.

Når dere er ferdige med å lese og diskutere en bok, oppfordrer vi dere til å gå inn på [nettsidene til Stjerneboka](#) og legge igjen klassens vurdering og klassens tilbakemelding.

Klasser som registrerer en vurdering av alle de fire bøkene og kårer klassens Stjernebok innen 23. april - som også er Verdens bokdag, blir med i trekningen av fire forfatterbesøk.

Vi gleder oss til å høre hva barna mener om bøkene og til å finne ut hvilken bok som er Stjerneboka deres — og ønsker lykke til!

FØR:

Vis bokomslaget, og be elevene snakke om hva de tror boka handler om.

- Hva legger dere merke til på forsiden?
- Hvem tror dere personen i forgrunnen er?
- Hvordan ser gutten ut?
- Hvorfor tror dere boka heter *Elggutten*?
- Hvem tror dere de andre personene kan være?
- Hva legger dere ellers merke til når dere ser på bildet?
- Hva får dere til å tro at dette er en morsom bok?
- Hva får dere til å tro at dette er en spennende bok?
- Hva tror dere kommer til å skje i boka?

Les deretter baksideteksten høyt for elevene.

- Hvilket inntrykk får dere av David?

På baksiden står det blant annet at David «forvandles» til en elg.

- Hva vil det si å forvandles?
- Ville dere likt å bli forvandlet til en elg? Hvorfor / hvorfor ikke?
- Hva tror dere blir det største problemet med å være både gutt og elg?

På baksiden står det også: «Småvilt, Storvilt. Ellevilt!»

- Vet dere hva disse ordene betyr?

Snakk også gjerne litt om elger:

- Har dere noen gang sett en elg?
- Hvordan ser en elg ut?
- Hva vet dere om elger?
- Ville dere blitt redd hvis dere møtte en elg? Hvorfor / hvorfor ikke?

- Hva slags bok tror dere *Elggutten* er?
- Hva virker spennende med boka?
- Hva virker morsomt?
- Hvilke forventninger har dere til boka?
- Hva tror dere dere kommer til å like?
- Tror dere det er ting i boka dere kommer til å mislike?

UNDERVEIS:

Underveis i lesingen oppfordrer vi til bruk av lesestopp for å snakke med barna om hvordan de opplever teksten og hva de tenker om det som skjer. Denne delen inneholder forslag til steder som kan passe for slike lesestopp - nedslag som er valgt i et hensyn mellom lesemengde, bokas komposisjon, steder som egner seg for samtale m.m. Vi anbefaler at valg av lesestopp tar hensyn til gruppa og spørsmål, reaksjoner osv. som dukker opp underveis i lesingen.

Underveis-fasen er i dette opplegget til *Elggutten* delt opp i sju lesestopp:

Lesestopp 1: side 7-20

Lesestopp 2: side 21-42

Lesestopp 3: side 43-54

Lesestopp 4: side 55-80

Lesestopp 5: side 81-111

Lesestopp 6: side 112-144

Lesestopp 7: side 145-166

Hertil kommer Etter-fasen - etter at dere har lest ferdig siste del av boka (side 167-187).

Lesestoppene kan brukes på ulike måter, for eksempel til å:

- forklare viktige ord og begreper
- oppsummere handlingen
- utforske personer, hendelser og temaer
- snakke om det teksten antyder mellom linjene
- dele reaksjoner, tanker og spørsmål som oppstår underveis.

Dere finner forslag til fremgangsmåter til hvert lesestopp i veiledningen under.

I tillegg oppfordrer vi til at dere selv legger inn noen korte stopp mens dere leser høyt for barna, for å modellere egne tanker. Bruk gjerne små tenke høyt-kommentarer (*think alouds*) som gjør det synlig for elevene hvordan en erfaren leser opplever og forstår teksten, legger merke til detaljer, stiller spørsmål, trekker slutninger, knytter sammen informasjon mens lesingen pågår osv.

Her er noen eksempler på setningsstartere dere kan bruke som utgangspunkt for tenke høyt-kommentarer, med god støtte i forskningen:

- Jeg legger merke til at ...
- Nå lurte jeg på hvorfor ...
- Jeg begynner å tro at ...
- Dette får meg til å tenke at ...
- Nå ble jeg litt usikker på ...
- Det gjør inntrykk på meg at ...

Det er ikke nødvendig å stoppe ofte. Velg heller ut ett eller to steder i teksten der det virker naturlig å modellere en tanke når du forbereder leseøkten. Om du vil, går det an å følge opp modelleringen ved å spørre elevene om de har tenkt noe tilsvarende eller har andre tanker.

En fordel ved å anvende setningsstarterne er at de samme uttrykkene også kan brukes av elevene når de skal snakke eller skrive om det dere har lest. Hvis du modellerer bruken mens du leser høyt, blir effekten større: Da opplever barna setningsstarterne i praksis før de selv øver seg på å ta dem i bruk. Når dere senere kommer til et lesestopp — et sted der det er naturlig å ta en litt lengre pause, kan elevene få utdelt de samme setningsstarterne med en oppfordring til å bruke dem som utgangspunkt og støtte når de selv skal formulere seg. Setningsstarterne fungerer nemlig også godt som et stillas som kan hjelpe elevene til å sette ord på sine tanker om teksten.

Noen av setningsstarterne støtter arbeidet med å forstå teksten, mens andre inviterer elevene til å uttrykke egne reaksjoner og leseopplevelser. Begge deler er viktige og kan hjelpe elevene til å utvikle et språk for å tenke, snakke og skrive om litteratur:

Å forstå teksten:

- Jeg la merke til at ...
- Da jeg leste, lurte jeg på ...
- Jeg begynner å tro at ...
- Dette fikk meg til å tenke at ...
- Jeg var litt usikker på ...

Å reagere på teksten:

- Det gjorde inntrykk på meg at ...
- Jeg ble overrasket over ...
- Jeg synes at ...
- Jeg likte godt ...
- Jeg håper at ...

Som del av et lengre lesestopp kan setningsstarterne brukes muntlig eller skriftlig. Vi anbefaler også at de brukes sammen med en såkalt **IGP**-struktur der elevene først bruker setningsstarterne individuelt (**I**), deretter i gruppe (**G**), før de til slutt kan bruke uttrykkene i fellesskap, i plenum (**P**).

Merk også at setningsstarterne kan fungere godt som utgangspunkt for små skriveoppgaver, tegneoppgaver eller aktiviteter der elevene deler observasjoner, spørsmål, hypoteser og reaksjoner på det dere har lest.

Målet er ikke at elevene skal lære seg bestemte formuleringer utenat, men at setningsstartere kan inngå flere steder i leseprosessen og fungere som et stillas som støtter elevenes interesse og forståelse: at de kan hjelpe elevene til å legge merke til detaljer, stille spørsmål, utforske mulige svar og snakke om leseopplevelsene sine. Etter hvert som elevene blir mer fortrolige med slike samtaler, vil uttrykkene kunne brukes mer selvstendig og med egne ord, i åpne og autentiske samtaler om det dere har lest.

I tillegg går det an å bruke andre veier inn. Ta opp ting fra teksten som du vet vil engasjere elevene dine, lytt til barna og/eller bruk noen av forslagene under.

Lesestopp 1 (side 7-20)

A. Kort oppsummering

I denne første delen av *Elggutten* er David på elgjakt med faren sin. Han synes jakta er kjedelig og vil egentlig ikke være der. Men da han ser en elg og vil advare den, går det helt galt. Elgen biter David i hånda, og turen ender på legevakta.

B. Forslag til ord og uttrykk å snakke om.

Her er noen ord og uttrykk på side 7-20 som det kan være relevant å ta opp:

Elgjakt (s.9), jakttårn, speidet, intense, rekkverket, forbaskede, rifla, rasling, **gevir** (s.13), hengslete, glefser, galopperer, håndbaken, **legevakten** (s.16), forundret, stivkrampesprøyte, **infeksjon** (s.16), andpusten, venteværelset, råkjørt, amputere, hiet, **bandasjert** (s.19), overdrivelse, seriøs, kampsport-ferdigheter, drømmeland.

Ordene i vanlig skrift kan forklares kort underveis i lesingen. Ordene i fet skrift er forslag til ord å snakke mer om eller arbeide med. Det kan være ord som har særlig betydning for temaene i boka, dukker opp flere steder eller hjelper elevene til å forstå innholdet.

Det kan også være aktuelt å snakke om begreper som: jakt, jeger, dyr, våpen, spor, mot, valg, melding, gaming, legevakt, lege, sprøyte m.m. for å etablere setting og bakgrunnskunnskap slik at elevene kommer godt i gang med boka.

C. Forslag til tenke høyt-kommentarer underveis («think alouds»)

Eksempel 1 (side 8–10)

«Jeg legger merke til at David egentlig ikke har lyst til å være på jakt.»

Mulige oppfølgingsspørsmål til elevgruppa:

- Hva i teksten får dere til å tenke det?
- Legger dere merke til andre ting?
- Hvordan merker vi at David tenker annerledes enn faren sin?

Eksempel 2 (side 17–19)

«Nå begynner jeg å lure på om elgbittet kommer til å få betydning senere i boka.»

Mulige oppfølgingsspørsmål til elevgruppa:

- Hvorfor tror dere forfatteren lar elgen bite David?
- Er det noe dere lurte på?
- Hva tror dere kommer til å skje nå?

D. Forslag til setningsstartere

La elevene formulere hvordan de opplevde starten av boka, for eksempel ved hjelp av en eller flere av setningsstarterne som er ført opp under. Elevene kan gjerne få velge hvilket av uttrykkene de ønsker å bruke.

- Jeg la merke til at ...
- Jeg synes det var morsomt at ...
- Jeg ble overrasket over at ...
- Jeg tror at ...

Bruk gjerne IGP-strukturen — individuell, gruppe og plenum.
I plenum kan dere også snakke med utgangspunkt i spørsmålene under.

E. Forslag til spørsmål og samtalestartere

For å få til samtaler som utvikler forståelse og leseglede blant elevene, er det en fordel å ta utgangspunkt i den personlige leseopplevelsen til elevene. I tillegg til setningsstartere går det an å ta avsett i noen generelle spørsmål som «hva handlet dette om?», «hva skjedde her?» eller «var det noe som overrasket dere i det vi leste?». La deretter samtalen utvikle seg gjennom oppfølging og ved å formulere åpne og autentiske spørsmål som bygger videre på elevenes svar. Da opplever elevene at leseopplevelsen deres blir hørt og tatt på alvor. I tillegg kan et eller flere av følgende mer spesifikke spørsmål inngå som samtalestartere når dere skal snakke om det dere har lest:

- Hvordan tror dere David har det på jaktturen?
- Hvordan ville dere hatt det?
- Har dere noen gang vært med på noe dere egentlig ikke hadde lyst til? Hva gjorde dere da?
- Hvorfor tror dere David velger å advare elgen?
- Hvorfor tror dere han ikke bare varsler faren?
- Hva gjorde størst inntrykk på dere?
- Var det noe i teksten dere syntes var morsomt eller spennende?
- Hva tror dere kommer til å skje videre?

F. Mulig aktivitet: Tegn og skriv en setning

Individuell oppgave.

Tegn elgen og David i skogen.

Skriv deretter en setning til tegningen som begynner med:

«Jeg tror at ...» eller «Jeg ble overrasket over at ...»

Det går ev. an å følge opp aktiviteten ved å la en eller flere elever vise frem tegning og setning.

Da kan dere også — sammen, prøve å lage nye setninger med de nevnte setningsstarterne når tegningene vises frem i klassefellesskapet.

Lesestopp 2 (side 21–42)

A. Kort oppsummering

Dagen etter elgbittet kommer David på skolen, men han oppdager snart at noe er alvorlig galt: Kroppen hans begynner plutselig å forandre seg. Han prøver å skjule det, men ender til slutt opp som elg inne på skolens toalett.

B. Forslag til ord og uttrykk å snakke om.

Her er noen ord og uttrykk på side 21-42 som det kan være relevant å ta opp:

fomler, ondskapsfulle, grynter, røsker, vær hilset jordboer, nøytraliserer, monoton, "gode gnu", motvillig, podkast, gnafset på, vibrerer, partyhatter, hever øyenbrynene, imponert, button, forske, vitenskapelig faktum, irritabel, ukomfortabel, noe inni hampen, hovner opp, **klov** (s.29), **transformasjonen** (s.30), klakker, **panikk** (s.31), skingrende, dultet, klossete, puster lettet ut, forskerhatten, tyter, den prosentvise fordelingen, porselenet, søyle, lirke, shortslinningen, i bare

elgpryden, mulen, nærsynte, kysten er klar, sjangler ustødig, stylter, utløst, beinflyr, sakke farten, fyker opp, på rekke og rad, på gløtt, bøttekott, musestille, vasketralle, avsikres, vakler.

Ordene i vanlig skrift kan forklares kort underveis i lesingen. Ordene i fet skrift er forslag til ord å snakke mer om eller arbeide med. Det kan være ord som har særlig betydning for temaene i boka, dukker opp flere steder eller gir hjelp til å forstå innholdet.

Det kan også være aktuelt å etablere setting og bakgrunnskunnskap ved å snakke om: å stå opp om morgenen; å gå på skole og klasserom; klov og gevir og forandring av kroppen; hemmeligheter, frykt m.fl.

C. Forslag til tenke høyt-kommentarer underveis

Eksempel 1 (side 23-25)

«Jeg legger merke til at David er veldig opptatt av hva de andre skal tenke.»

Mulige oppfølgingsspørsmål til elevene:

- Hva er det som bekymrer ham?
- Hvorfor tror dere han er opptatt av dette?
- Legger dere merke til andre ting?

Eksempel 2 (side 38—42)

«Jeg ser for meg at dette må være både skummelt og litt komisk samtidig.»

Mulige oppfølgingsspørsmål til elevene:

- Hvilke deler virker morsomme?
- Hvilke deler virker skumle?

D. Forslag til setningsstartere

La elevene formulere hvordan de opplevde denne delen av boka, for eksempel ved hjelp av en eller flere av setningsstarterne som er ført opp under.

La gjerne elevene få velge hvilket av uttrykkene de ønsker å bruke.

- Jeg synes synd på David fordi ...
- Jeg synes det var morsomt da ...
- Hvis jeg var David ...
- Jeg tror at ...

Bruk gjerne IGP-strukturen — individuell, gruppe og plenum.

I plenum kan dere også snakke med utgangspunkt i spørsmålene under.

E. Forslag til spørsmål og samtalestartere

For å få til samtaler som utvikler forståelse og leseglede blant elevene, er det en fordel å ta utgangspunkt i den personlige leseopplevelsen til elevene. I tillegg til setningsstartere går det an å ta avsett i noen generelle spørsmål som «hva handlet dette om?», «hva skjedde her?» eller «var det noe som overrasket dere i det vi leste?». La deretter samtalen utvikle seg gjennom oppfølging og ved å formulere åpne og autentiske spørsmål som bygger videre på elevenes svar. Da opplever elevene at leseopplevelsen deres blir hørt og tatt på alvor. I tillegg kan et eller flere av følgende mer spesifikke spørsmål inngå som samtalestartere når dere skal snakke om det dere har lest:

- Hvorfor tror dere David er så opptatt av hva de andre tenker?
- Hvorfor tror dere Tyra er viktig for ham?
- Hvordan tror dere David har det inne på toalettet?
- Hvordan ville dere hatt det?
- Hvorfor kan det være vanskelig å skille seg ut?
- Må man bry seg om hva andre mener?
- Var det noe dere synes var morsomt i denne delen? Hva var morsomst?
- Var det noe dere synes var spennende i denne delen? Hva var spennende?
- Hva tror dere skjer når David våkner?

F. Mulig aktivitet: Mini-tegneserie

La elevene lage en mini-tegneserie eller -bildeserie med tre ruter:

1. David går på skolen.
2. David begynner å forvandle seg.
3. Kaoset på toalettet.

Legg gjerne vekt på humor.

Lesestopp 3 (43-54)

A. Kort oppsummering

Da David våkner, er han i dyreparken. Han er naken og må finne en måte å komme seg hjem på, uten å bli oppdaget. Da han kommer hjem, håper han at problemene er over. Men historien har bare så vidt begynt.

B. Forslag til ord og uttrykk å snakke om.

Her er noen ord og uttrykk på side 43-54 som det kan være relevant å ta opp:

elghimmelen, elginnhegninga, dyreparken, **rødmer** (s.44), jumper, turistattraksjon, bedøvelsespil, snakk om flaks, suvenirbutikken, skroller, skjermavhengighet, klar bane, tassende barfot, **nødstilfelle** (s.49), kollapser, bedøvelsen, en spiker i kista.

Ordene i vanlig skrift kan forklares kort underveis i lesingen. Ordene i fet skrift er forslag til ord å snakke mer om eller arbeide med. Det kan være ord som har særlig betydning for temaene i boka, dukker opp flere steder eller gir hjelp til å forstå innholdet.

Det kan også være aktuelt å etablere setting og bakgrunnskunnskap ved for eksempel å snakke om: dyrepark, pinlige situasjoner, utmattet, middagstid, elggryte m.fl.

C. Forslag til tenke høyt-kommentarer underveis

Eksempel 1 (side 45—47)

«Jeg tror dette er noe av det pinligste David har opplevd.»

Mulige oppfølgingsspørsmål:

- Hva tenker dere om det David opplever
- Tror dere han har opplevd pinligere ting enn dette?
- Hvordan prøver han å løse problemet?

Eksempel 2 (side 52—54)

«Jeg tror ikke dette er slutten på elgproblemene.»

Oppfølgingsspørsmål:

- Er dere enige? Hvorfor / hvorfor ikke?
- Hva tror dere kommer til å skje videre?

D. Forslag til setningsstartere

La elevene velge en av setningsstarterne under og be dem om å si noe om hvordan de opplevde teksten som dere leste.

- Jeg synes synd på David fordi ...
- Jeg synes det var morsomt da ...
- Hvis jeg var David ...
- Jeg tror at ...

Bruk gjerne IGP-strukturen — individuell, gruppe og plenum.

I plenum kan dere også snakke med utgangspunkt i spørsmålene under.

E. Forslag til spørsmål og samtalestartere

For å få til samtaler som utvikler forståelse og leseglede blant elevene, er det en fordel å ta utgangspunkt i den personlige leseopplevelsen til elevene. Bruk gjerne setningsstartere, og la deretter samtalen utvikle seg gjennom oppfølging og ved å formulere åpne og autentiske spørsmål som bygger videre på elevenes svar. Da opplever elevene at leseopplevelsen deres blir hørt og tatt på alvor. I tillegg kan et eller flere av følgende mer spesifikke spørsmål inngå som samtalestartere når dere skal snakke om det dere har lest:

- Hvordan tror dere David har det i dyreparken?
- Hvordan ville dere hatt det hvis dere hadde vært David?
- Hva forteller denne delen om David?
- Hva er han flink til når ting blir vanskelig?
- Hva ville dere gjort?
- Hva kan man gjøre når/hvis man havner i en pinlig situasjon?
- Hva gjorde størst inntrykk på dere?
- Hva var morsomst?
- Hva tror dere kommer til å skje i neste del av boka?

F. Mulig aktivitet: Overlevelsesguide for elggutter

La elevene lage en liten liste: «Tre råd til personer som plutselig våkner opp som elg.»

Det kan for eksempel være:

1. Ikke gå inn i dyreparken.
2. Hold deg unna elggryte.
3. Husk ekstra klær.

Men det kan også være noe helt annet. Jo morsommere, jo bedre.

Lesestopp 4 (side 55—80)

A. Kort oppsummering

David hadde et håp om at elgproblemet var over, men det var det ikke. David forvandles igjen. Denne gangen får han heldigvis hjelp av Runar, og sammen prøver de å teste om David har fått superkrefter.

B. Forslag til ord og uttrykk å snakke om.

Her er noen ord og uttrykk på side 55—80 som det kan være relevant å ta opp:

kvitrer, røskes, rett i fella, i ren desperasjon, smertelig erfare, dragkampen, bølger fram og tilbake, kaver, klapper, stemmeskiftet, ansiktsgjenkjenning, skulke, å felle geviret, tiltrukket, Spider-Man, Wolverine m.fl., unektelig, drøss, **superkreftene** (s.66), spenst, tuppene, styltebeina, morken, øredøvende, kaotiske, superluktesans, geitrams, traktkantarell, digre, uimotståelige, mareritt, hviner,

Det kan også være aktuelt å etablere setting og bakgrunnskunnskap ved for eksempel å snakke om: sykdom, pubertet, vennskap, superhelter, superkrefter, mareritt m.fl.

C. Forslag til tenke høyt-kommentarer underveis

Eksempel 1 (side 62-64)

«Jeg legger merke til at Runar reagerer veldig annerledes enn det David hadde forventet.»

Mulige oppfølgingsspørsmål:

- Hva i teksten får dere til å tenke det?
- Hvorfor tror dere David blir overrasket?
- Legger dere merke til andre ting i denne delen av boka?

Eksempel 2 (side 65-66)

«Jeg får inntrykk av at Runar er mer opptatt av mulighetene enn problemene.»

Mulige oppfølgingsspørsmål:

- Er dere enige? Hvorfor / hvorfor ikke?
- Hva ville dere gjort først hvis dere plutselig ble til en elg?

D. Forslag til setningsstartere

La elevene velge en av setningsstarterne under og be dem om å si noe om leseopplevelsen.

- Jeg la merke til at ...
- Jeg synes det var morsomt da ...
- Jeg ble overrasket over at ...
- Hvis jeg var David ...
- Jeg tror at ...

Bruk gjerne IGP-strukturen — individuell, gruppe og plenum.

I plenum kan dere også snakke med utgangspunkt i spørsmålene under.

E. Forslag til spørsmål og samtalestartere

For å få til samtaler som utvikler forståelse og leseglede blant elevene, er det en fordel å ta utgangspunkt i den personlige leseopplevelsen til elevene.

Her er noen spørsmål som dere kan bruke som samtalestartere og som et utgangspunkt når dere skal snakke om det dere har lest:

- Hvordan tror dere David har det nå?
- Hvordan ville dere hatt det?
- Hvorfor forteller David hemmeligheten sin til Runar?
- Hva gjør Runar til en god venn?
- Hvorfor tror dere Runar blir mer nysgjerrig enn redd?
- Hvorfor kan det være godt å ha noen man stoler på?
- Har dere opplevd å være redde for å fortelle noe til noen?
- Hva var morsomst i denne delen?
- Hva gjorde størst inntrykk?
- Hvilken egenskap ville dere helst hatt dersom dere ble til et dyr?

F. Mulig aktivitet: Design en superhelt

Lag en plakatt for superhelten, «Elggutten».

- Hva er kreftene hans?
- Hva er svakhetene hans?

Illustrer og skriv.

Lesestopp 5 (side 81–111)

A. Kort oppsummering

David og Runar bestemmer seg for å finne elgen som bet David. Jakten fører dem til en mystisk hytte i skogen. Der møter de den skumle jegeren Jørgen Krag og får vite sannheten om eksperimentene hans.

B. Forslag til ord og uttrykk å snakke om.

Her er noen ord og uttrykk på side 81-111 som det kan være relevant å ta opp:

Eksperiment, gift, antagonist, hytte, utstoppet, jeger, spor, avsløring, skurk

walkietalkie, ruser, durer, sporfinnertekurs, sitter som støpt, bombesikker, som besatt, kryr, laftet, skiferheller, bekmørkt, **utstoppede** (s.90), stearinlysholder, innmaten, bilderuter, **viltkameraer** (s.92), motordur, buldrer, avtrekkeren, avkappede, diskre, ørlite, overdøve, skvetter, skjelver, frontruta, momentant, utryddet, jaktkvoter, jakttoppsyn, gærningen, oppspilt, forsøksstadiet, justerer, skurrende, grimase, glipper, gjenvinne, **spionere** (s.104), dominobrikker, **mistenksomt** (s.107), bieffekt, motgift, konsentrerte, helt i hundre.

Ordene i vanlig skrift kan forklares kort underveis i lesingen. Ordene i fet skrift er forslag til ord å snakke mer om eller arbeide med. Det kan være ord som har særlig betydning for temaene i boka, dukker opp flere steder eller gir hjelp til å forstå innholdet.

C. Forslag til tenke høyt-kommentar underveis

Eksempel 1 (side 90-92)

«Jeg synes hytta virker både spennende og skummel.»

Mulige oppfølgingsspørsmål:

- Hva synes dere om hytta?
- Synes dere at hytta er skummel? Hvorfor / hvorfor ikke?

- Hva gjør stedet skummelt?
- Hadde dere turt å gå inn?

Eksempel 2 (side 98-102)

«Jeg begynner å lure på om Jørgen Krag er den egentlige skurken i boka.»

Mulige oppfølgingsspørsmål:

- Hva i teksten får dere til å tenke det?
- Hvilke tegn har vi fått?

D. Forslag til setningsstartere

La elevene velge en av setningsstarterne under og be dem om å si noe om leseopplevelsen.

- Jeg tror at ...
- Jeg lurte på om ...
- Jeg ble overrasket over at ...
- Hvis jeg var David ...

Bruk gjerne IGP-strukturen — individuell, gruppe og plenum.

I plenum kan dere også snakke med utgangspunkt i spørsmålene under.

E. Forslag til spørsmål og samtalestartere

For å få til samtaler som utvikler forståelse og leseglede blant elevene, er det en fordel å ta utgangspunkt i den personlige leseopplevelsen til elevene.

Her er noen spørsmål som dere kan bruke som samtalestartere og som et utgangspunkt når dere skal snakke om det dere har lest:

- Hvordan tror dere David føler seg inne i hytta?
- Hvordan ville dere reagert hvis dere var i hytta?
- Hva er det ved hytta som fremkaller slike reaksjoner?
- Hvilket inntrykk får dere av Jørgen Krag? Fortell.
- Hvorfor tror dere han hater elger?
- Tror dere han er skurk? Hvorfor / hvorfor ikke?
- Hva synes dere var den mest spennende scenen i det vi leste i dag?
- Var det noe som overrasket dere?
- Hva tror dere kommer til å skje videre?

F. Mulig aktivitet: Etterlyst-plakat eller Tankekart om Krag

La elevene velge en av disse to aktivitetene:

A. Etterlyst-plakat

Lag en etterlyst-plakat av Jørgen Krag.

Ting å ha med:

- utseende
- kjennetegn
- hvorfor han er farlig

B: Tankekart om Krag

Midt på arket skriver dere: «Jørgen Krag»

Rundt navnet skriver elevene ord eller setninger som begynner med: Jeg får inntrykk av at ...

Lesestopp 6 (side 112-144)

A. Kort oppsummering

David drar på fest hos Tyra. Han håper på en fin kveld, men forvandlingen skaper problemer. Ting går fra vondt til verre, og til slutt ender David i en rekke pinlige situasjoner. På vei hjem oppdager han en ny trussel: En ulv følger etter ham.

B. Forslag til ord og uttrykk å snakke om.

Her er noen ord og uttrykk på side 112-144 som det kan være relevant å ta opp:

engstelig, lommeboken, rusten, skrukkete, utslått, girlandere, diskokule, adlyde, **selvbevisst** (s.116), manga-samling, date, **desperat** (s.124), elgkostyme, kostymefest, vranglås, bom fast, distraksjonen, mørkne, tornado, refrenget, et snev av, **febrilsk** (s.136), splitter, påfunn, underbevisstheten, sidesynet, Boccia-kuler, preller [...] av, tanks, tjuhekk, mørbanka, omtåket

Ordene i vanlig skrift kan forklares kort underveis i lesingen. Ordene i fet skrift er forslag til ord å snakke mer om eller arbeide med. Det kan være ord som har særlig betydning for temaene i boka, dukker opp flere steder eller gir hjelp til å forstå innholdet.

C. Forslag til tenke høyt-kommentar underveis

Eksempel 1 (side 115-116)

«Jeg tror David ønsker at Tyra skal se ham fra hans beste side.»

Oppfølgingsspørsmål:

- Hva i teksten får dere til å tenke det?
- Hvorfor tror dere Tyras mening betyr så mye for ham?

Eksempel 2 (side 134-135)

«Jeg synes denne delen er både morsom og litt pinlig.»

Oppfølgingsspørsmål:

- Hva synes dere om denne delen av boka?
- Hvilke deler er morsomme?
- Hvilke deler virker pinlige?

D. Forslag til setningsstartere

La elevene velge en av setningsstarterne under og be dem om å si noe om leseopplevelsen.

- Jeg tror at ...
- Jeg lurer på om ...
- Jeg ble overrasket over at ...
- Hvis jeg var David ...

Bruk gjerne IGP-strukturen — individuell, gruppe og plenum.

I plenum kan dere også snakke med utgangspunkt i spørsmålene under.

E. Forslag til spørsmål og samtalestartere

For å få til samtaler som utvikler forståelse og leseglede blant elevene, er det en fordel å ta utgangspunkt i den personlige leseopplevelsen til elevene. Bruk gjerne setningsstartere, og la deretter samtalen utvikle seg gjennom oppfølging og ved å formulere åpne og autentiske spørsmål som bygger videre på elevenes svar. Da opplever elevene at leseopplevelsen deres blir hørt og tatt på alvor. I tillegg kan et eller flere av følgende mer spesifikke spørsmål inngå som samtalestartere når dere skal snakke om det dere har lest:

- Hvordan tror dere David har det på festen?
- Hvordan ville dere hatt det?
- Hvorfor tror dere David har lyst til å imponere Tyra?
- Hvorfor går det så galt?
- Hvorfor kan mennesker bli ekstra nervøse når de ønsker å gjøre et godt inntrykk?
- Har dere opplevd at ting ikke gikk slik dere hadde håpet?
- Hva var det morsomste som skjedde?
- Hva var det pinligste?
- Hva tror dere ulven kommer til å bety for historien?

F. Mulig aktivitet: Fra Tyras dagbok

Se for dere at Tyra skriver dagbok og at dere er Tyra.

Skriv noen få linjer som begynner med:

«I dag ble jeg veldig overrasket fordi ...» eller «Jeg forstår ikke hvorfor David ...»

Lesestopp 7 (side 145-166)

A. Kort oppsummering

David føler på skam og anger etter festen, men blir med klassen på naturfag-utfukt i skogen. Der møter han Jørgen Krag og oppdager at Krag også er forvandlet — til den perfekte elgjeger. Tyra hjelper David, men Krag gir ikke opp, og han fortsetter å jage på elggutten. Historien nærmer seg det avgjørende oppgjøret.

B. Forslag til ord og uttrykk å snakke om.

Her er noen ord og uttrykk på side 145-166 som det kan være relevant å ta opp:

skam (s.145), anger, edru, ruset, hukommelsestap, alkohol, hovedmistenkt, ydmykende, hærverk, funfact, hallusinerte, kaldt nedover ryggraden, sibirsk husky, i ruiner, slukøret, avføring, gnagemerker, allergimedisin, sprelle, stupbratte, fangstgrav, hoggtennene, vantro, varulv, åte, pønser på, stotrer, i svime,

C. Forslag til tenke høyt-kommentar underveis

Eksempel 1 (164-165)

«Jeg legger merke til at Tyra gjør noe David ikke hadde forventet.»

Mulige oppfølgingsspørsmål:

- Hva gjør hun?
- Hva forteller dette oss om Tyra?
- Hvorfor tror dere hun hjelper David?

Eksempel 2 (side 170-171)

«Nå virker det som om alt er klart for det store oppgjøret.»

Mulige oppfølgingsspørsmål:

- Hvilke spor har pekt mot dette tidligere i boka?
- Hvordan tror dere denne konflikten kommer til å ende?

D. Forslag til setningsstartere

La elevene velge en av setningsstarterne under og be dem om å si noe om leseopplevelsen.

- Jeg ble overrasket over at ...
- Jeg synes det var modig da ...
- Jeg tror at ...
- Nå begynner jeg å forstå hvorfor ...
- Hvis jeg var David ...

Bruk gjerne IGP-strukturen — individuell, gruppe og plenum.

I plenum kan dere også snakke med utgangspunkt i spørsmålene under.

E. Forslag til spørsmål og samtalestartere

For å få til samtaler som utvikler forståelse og leseglede blant elevene, er det en fordel å ta utgangspunkt i den personlige leseopplevelsen til elevene. I tillegg til setningsstartere går det an å ta avsett i noen generelle spørsmål som «hva handlet dette om?», «hva skjedde her?» eller «var det noe som overrasket dere i det vi leste?». La deretter samtalen utvikle seg gjennom oppfølging og ved å formulere åpne og autentiske spørsmål som bygger videre på elevenes svar. Da opplever elevene at leseopplevelsen deres blir hørt og tatt på alvor. I tillegg kan et eller flere av følgende mer spesifikke spørsmål inngå som samtalestartere når dere skal snakke om det dere har lest:

- Hvorfor tror dere Tyra hjelper David?
- Hva gjør Runar til en god venn?
- Hva gjør at noen tør å hjelpe andre selv om det kan være farlig?
- Hva gjør dere når/hvis en av vennene deres trenger hjelp?
- Hva ville dere gjort hvis dere hadde vært Runar eller Tyra?
- Hvorfor tror dere Krag har blitt så opptatt av å ta David?
- Hvordan ville dere hatt det dersom dere måtte flykte gjennom skogen?
- Hva synes dere var det mest spennende i det vi akkurat leste?
- Hva overrasket dere mest?
- Hva tror dere kommer til å skje i sluttoppgjøret?

F. Mulig aktivitet: Filmplakat

Tenk dere at denne delen av boka skal bli film eller TV-serie.

Lag en filmplakat til: «ELGGUTTEN MOT ULVEN»

Tegn og skriv:

- Hvem er helten?
- Hvem er skurken?
- Hva er slagordet til filmen?

ETTER:

Når du har lest høyt de siste sidene av *Elggutten* (side 167-187), kan dere runde av arbeidet med boka ved å snakke om det dere har lest og ved å gjøre en eller flere av oppgavene under.

Snakk om det dere har lest.

For å få til samtaler som utvikler leseglede blant elevene, er det en fordel å ta utgangspunkt i den personlige leseopplevelsen til elevene. Her er forslag til ting dere kan snakke om etter å ha lest de siste sidene av boka:

- Hvorfor tror dere David velger å kjempe mot Krag?
- Hva sier det om David?
- Synes dere Runar og Tyra burde blitt igjen med David?
- Hvilke egenskaper er viktige i kampen mellom David og Krag?
- Hva tenker dere om slutten på oppgjøret?
- Hvordan tror dere David har det på slutten av boka?
- Hvordan ville dere hatt det hvis dere hadde vært David?
- Hvordan ville dere hatt det hvis dere plutselig ble en helt?
- Synes dere dette var en god slutt? - Hvorfor / hvorfor ikke?
- Hvorfor tror dere Tyra tilgir David?
- Hvorfor blir faren stolt av ham?
- Hvordan vil dere beskrive Davids utvikling gjennom boka?
- Hva tror dere er den største utfordringen hans?
- Hvorfor er han så opptatt av hva andre synes om ham?
- Tenker dere at han får det han ønsker seg?
- Hva tror dere han mener når han sier at han har funnet «noe jeg kan leve med»?
- Hvorfor er dette viktig?
- Må man være perfekt for å være fornøyd med seg selv?
- Hvordan kan man lære å leve med ting ved seg selv som man ikke liker?
- Hvorfor kan det være vanskelig å være annerledes?
- Hvordan tror dere Runar har det på slutten av boka?
- Hva gjør Runar til en god venn?
- Hva gjør gode venner når noen strever?
- Hva gjør gode venner når vennen deres lykkes?
- Hvorfor er det viktig at David har Runar?
- Hvilken rolle spiller Tyra i historien?
- Hva håper dere skjer videre med David?
- Og med Runar og Tyra?

- Hva likte dere best med *Elggutten*?
- Var det noe dere likte mindre godt?
- Hvilket kapittel husker dere best?
- Hva gjorde størst inntrykk på dere?
- Når var boka på sitt morsomste?
- Når var boka på sitt mest spennende?
- Var det en person i boka som dere likte spesielt godt?
- Hva handler boka egentlig om, ifølge dere?
- Hvis dere skulle velge én setning som oppsummerer boka, hvilken ville det vært?

- Handler den om andre ting enn elger?
- Hvorfor tror dere så mange av problemene i boka handler om at David ikke har kontroll?
- Hva tror dere forfatteren ønsker at leserne skal sitte igjen med?
- Hvilken type leser tror dere ville likt denne boka?
- Var det noe i boka som fikk dere til å tenke på andre bøker eller filmer?
- Ville dere anbefalt boka til andre? Hvorfor / hvorfor ikke?

Vurdering:

Til slutt kan dere snakke om hva klassen synes om boka. Elevene kan diskutere hvorfor de likte eller ikke likte den, hva de likte og hva de ikke likte osv. Går det an å bli enige? Enige om at dere er uenige? Bruk gjerne Streken (se under) når dere diskuterer og vurderer boka.

Vurderingen kan også være en god anledning til at elevene får snakke om leseopplevelsen sin og til at de blir oppfordret til å begrunne synspunktene sine. Hvis du legger til rette for en hyggelig ramme for samtalen, blir det lettere for elevene å fortelle hva de mener om teksten.

- Hva mener dere om boka?
- Liker dere *Elggutten*? Hvorfor/hvorfor ikke?
- Hva liker dere? Og hva liker dere ikke?

Sammenlikn også gjerne med forventningene dere hadde før dere begynte å lese.

- I hvilken grad synes dere innholdet i boka levde opp til forventningene? Begrunn svaret.

Lag gjerne et dokument der dere skriver inn tilbakemeldingene på boka. Da er det enklere å legge inn tilbakemeldingene på nettsidene i etterkant.

I den sammenheng kan dere også snakke om hva slags tilbakemeldinger som er de viktigste å videreformidle til forfatteren:

- Hva var bra? Og hva kunne gjort at boka var enda bedre?
- Er det tilbakemeldinger som dere ønsker å gi til de som har valgt ut boka til Stjerneboka?
- Og hva ville dere sagt til andre barn i 3. og 4. klasse i Norge? Vil dere anbefale boka?

Til slutt kan dere vurdere boka *sammen*:

Er boka **veldig bra, bra, OK** eller **kjedelig**?

Eller er boka så god at den fortjener merkelappen **stjernebok**?

Dere bestemmer selv om dere vil prøve å nå fram til et kompromiss — eller om dere vil foreta ei reell avstemming. Hvis dere går for avstemming, avgjør dere også selv om elevene skal stemme offentlig eller anonymt. En mulighet er også å gi hver stemme en verdi (veldig bra er 3 poeng, bra er 2 osv.). Da kan dere stemme og telle sammen poengene. Kanskje dere kan bruke regning som grunnleggende ferdighet for å regne ut gjennomsnittssummen?

Når dere er ferdige med å vurdere *Elggutten*, oppfordrer vi dere til å gå inn på [nettsidene til Stjerneboka](#) og legge igjen klassens vurdering og klassens tilbakemelding.

Klasser som registrerer en vurdering av alle de fire bøkene og kårer klassens Stjernebok innen 23. april - som også er Verdens bokdag, blir med i trekningen av fire forfatterbesøk.

Vi gleder oss til å høre hva barna mener om bøkene og til å finne ut hvilken bok som er Stjerneboka deres — og ønsker lykke til!

* Streken - en metode for debatt og kritisk lesing i klasserommet.

Hensikten med metoden er å få frem ulike meninger og gode diskusjoner i klasserommet.

Marker en strek i klasserommet med for eksempel teip, en snor eller bøker.

'Streken' skal fungere som en enig/uenig-akse, og elevene skal i løpet av diskusjonen plassere seg i forhold til denne aksen. En person — for eksempel læreren — setter frem ulike påstander i løpet av sekvensen. Elevene skal plassere seg på den ene eller andre sida, eller midt på.

Deretter blir det åpnet for begrunnelser og diskusjon — og elevene får anledning til å flytte på seg hver gang de endrer synspunkt.

Det kan være en god idé å begynne med uskyldige påstander slik at elevene får prøvd ut forflytningen før de større diskusjonene starter.

Eksempel på oppvarmingsspørsmål:

- Jeg spiser brødmatt
- Jeg liker sushi
- Jeg driver med idrett

(Legg til det du tenker at passer din elevgruppe best).

Pass på at spørsmålene eller påstandene alltid er av en sånn art at alle alternativer er like riktige, det skal ikke være mulig å velge «feil».

Deretter kan dere gjøre det samme med påstander fra - eller om, boka i sin helhet.

Iblant hender det at alle stiller seg på samme side av streken, men denne metoden kan også brukes som utgangspunkt for nyansering og diskusjon. Plukk gjerne ut én av påstandene som skapte litt jevn fordeling på hver sin side, og la elevene debattere seg imellom, med deg som debattleder. Du kan ev. også plukke ut noen elever som kan begrunne sitt standpunkt når dere leker «streken». Endelig går det også an at du selv bidrar med et argument som støtter et av synspunktene der det er få. Da viser du at også mindretallet kan ha gode argumenter for sitt synspunkt.

Andre oppgaver (se også nettsiden for flere aktiviteter til *Elggutten*)

1. Karakterintervju:

Elevene kan intervju hverandre som om dere var karakterene i boka. De kan forberede spørsmål og svar som utforsker karakterene sine tanker og følelser.

2. Brevveksling:

La elevene skrive brev til hverandre som om de var karakterene i boka. Dette kan hjelpe dem med å utforske karakterenes perspektiv og utvikle empati.

3. Dramatisering:

Del klassen inn i grupper og la dem velge en scene fra boka som de vil dramatisere. De kan skrive egne manus eller improvisere basert på teksten.

Etter framføringen kan dere diskutere hvordan det var å spille karakterene og hvilke følelser som kom fram.

4. Lydopptak:

Elevene kan lage et lydopptak der de leser favorittscenene sine høgt og legg til lydeffekter og musikk for å skape stemning.

5. Tematisk collage:

Lag en collage som representerer de viktigste temaene i boka, som vennskap, identitet og tilhørighet. Elevene kan bruke bilder, tekstutklipp og tegninger.

6. Alternative slutninger:

Be elevene skrive en alternativ slutt på boka. Hvordan kunne historien vært endt annerledes? Hva ville de ha endra på, og hvorfor?

7. Book Bento:

Ta et bilde av boka sammen med ting som passer til handlingen.

Les ev. mer her: <https://forskoler.kb.dk/online-undervisning/book-bento>

8. Kunstutstilling:

Arranger en kunstutstilling i klasserommet der elevene viser fram tegninger, maleri eller skulpturer inspirert av boka.